

פטרון מערכת דעהו:

נתנדב לע"נ הרה"ח זאב ב"ר משה ע"ה וזו' האה"ח מרת פעריל ב"ר טובי' ע"ה

דעהו

העאת אל"קן אביך ועבדהו

גליון מיוחד לבחורי חמד • ערוכים מתוך משנתו של כ"ק מרן רבינו שליט"א

גליון פ"ו - פרשת בלק - שנת תשפ"ב

מסילת ישרים

שיעורי השקפה ומוסר בדרך החסידות

יקרה היא מפנינים:

אויפבויען א געפיל פון טייערקייט אין עבודת ה' עמוד ה'

עמוד ה'

משנת החסידות

פרק ל"א (שיעור נ"ח פרשת שמות תש"ס)

ביאורים ויסודות מורחבים בתורת מרן הבעש"ט ותלמידיו זיע"א

ולישרי לב שמחה: השגות בעבודת השי"ת ע"י מידת השמחה

- א. עוז וחדוה במקומו: בקדושה אין מקום לעצבות כלל**
מידת השמחה הוה עיקר בעבודתו יתברך | מידת השמחה מסוגל לפתיחת הלב והמוח בתורה ובמצוות | עצבות במילי דשמיא היא בחינת הטוב שבקליפת נוגה | במה נתייחד הי"ג עיקרים של אמונה יותר משאר תרי"ג מצוות?
- ב. וימלא כבוד ה' את כל הארץ: תכלית של כל הבריאה**
יש יסודות ויש פרטים - הי"ג העיקרים הם י"ג יסודות | יסודות של תורה ומצוות ותכלית הבריאה | תכלית הבריאה - גילוי אלוקותו ית"ש בעולם שיתגלה לעתיד לבוא | ע"י קיום תורה ומצוות בונים את ביהמ"ק השלישי | המצוה להאמין ולצפות לימות המשיח מגלה לנו כוונת כל המצוות
- ג. עבדו את ה' בשמחה: ע"י השמחה בקיום המצוות זוכים להארה מהשמחה שלעתיד**
כאשר משיגים את תכלית הבריאה זוכים לשמחה וזה יהיה בשלימות רק לעתיד לבוא | וזהו השמחה בחג הסוכות שאז משיגים התכלית של הבריאה | כאשר אדם מקיים מצוות בשלימות זוכה להארה מהשמחה שלעתיד לבוא | פנימיות התורה הוא הארה מאורו של משיח ולכן יש בה זהירות יתירה על שמחה | גם כאשר האדם אינו מרגיש השמחה אל יפול ברוחו ח"ו אלא יכסוף להרגיש טעם ושמחה במצוות

א.

עוז וחדוה במקומו: בקדושה אין מקום לעצבות כלל

מידת השמחה הוה עיקר בעבודתו יתברך | מידת השמחה מסוגל לפתיחת הלב והמוח בתורה ובמצוות | עצבות במילי דשמיא היא בחינת הטוב שבקליפת נוגה | במה נתייחד הי"ג עיקרים של אמונה יותר משאר תרי"ג מצוות?

ואף על פי שעצבות זו היא ממילי דשמיא שהרי מטרתה היא לסלק את טמטום הלב ולהאיר את האור הנשמה על הגוף, ולכן הוא מבחינת 'טוב שבנוגה', עם זאת היא שייכת לצד הקליפה, כי בצד הקדושה אין מקום לעצבות כלל, אלא רק 'עוז וחדוה במקומו', וכידוע שהאר"י הקדוש תלה במידת השמחה את השגת כל מדרגותיו, כפי שכותב בספר חרדים (בהקדמה ד"ה התנאי הרביעי): גילה הרב החסיד המקובל מהר"ר יצחק אשכנזי זצ"ל לאיש סודו, שכל מה שהשיג שנפתחו לו שערי החכמה ורוח הקודש, בשכר שהיה שמה בעשיית כל מצוה שמחה גדולה לאין תכלית.

וכן מביא בשער הכוונות (בהקדמה): 'אסור לאדם להתפלל תפילתו בעצבון, ואם נעשה כך אין נפשו יכול לקבל האור העליון הנמשך עליו בעת התפילה וכו', אמנם תהיה בשמחה יתירה וגדולה בכל האפשר כדמיון העבד המשמש את רבו בשמחה יתירה, ואם משמשו בעצבות ועבודתו נמאסת לפניו, וכמעט שעיקר המעלה

עירוב של טוב ורע, וקליפות אלו מרומזות בפסוק (יחזקאל א. ד) 'ארא והנה רוח סערה באה מן הצפון ענן גדול ואש מתלקחת ונגה לו סביב', (עי' תניא פרקים ו - ז בהרחבה).

האריז"ל: כל שערי החכמה ורוח הקודש נפתחו לו בזכות מידת השמחה

פרק ל"א

וואת תהייה עבודתו כל ימיו בשמחה רבה, היא שמחת הנפש בצאתה מהגוף המתעב ושבח אל בית אביה פנעריה בשעת התורה והעבודה, וכמאמר רז"ל, להיות כל ימיו בתשובה, ואין לה שמחה גדולה בצאת מהגלות והשכינה... כי מהותה ועצמותה של הנפש הבהמית לא נהפך לטוב לכלל פקדושה, מפל מקום תיקר נפשו בעיניו לשמח בשמחתה יותר מהגוף הנבונה, שלא לערוב ולכלכל שמחת הנפש בעצבון הגוף.

עצבות ממילי דשמיא - בחינת הטוב שבנוגה

הנה התניא (בפרקים כט - ל) מבאר שהעצה לסלק את טמטום הלב המונעת מאור הנשמה והשכל להאיר ולמשול על החומריות שבגוף, הוא ע"י זה שהאדם ישפיל ויבטש את עצמו עד שיהיה נבזה ונמאס בעיניו וכפי שמאריך בדבריו שם, ועל כך הוא כותב בפרק לא: 'והנה אף אם כשיאריך הרבה להעמיק בענינים הנ"ל כשעה ושתיים להיות בנמיכת רוח ולב נשבר יבא לידי עצבות גדולה, לא יחוש, ואף שעצבות היא מצד קליפת נוגה ולא מצד הקדושה, כי בצד הקדושה כתיב (דברי הימים א טז, כז) 'עוז וחדוה במקומו', ואין השכינה שורה אלא מתוך שמחה וכן לדבר הלכה וכו' (מסכת שבת דף ל:), אלא שאם העצבות היא ממילי דשמיא היא מבחינת טוב שבנוגה'.

והיינו שישנם ג' קליפות טמאות לגמרי שאין האור האלוקי מתגלה בהם ואין בהם טוב כלל, וג' קליפות אלו הם: רוח סערה, ענן גדול, אש, ואילו הקליפה הרביעית שהיא קליפת נוגה הוא

דבאמת היה יכול הרמב"ם לומר רק עיקר אחד, היינו שכל התורה המצויה עתה בידינו הוא אמת וקבלנוה מסיני והכל בכלל... ע"כ פירט הרמב"ם י"ג דברים שבהם טעו הכופרים הללו, להודיע שכל הי"ג עיקרים הם כתובים בתורה, והם ממש עיקרים בתורה, והם עיקרי האמונה, ומי שאינו מאמין בהם הוא כופר בכל התורה כולה

כי כתוב 'בונה ירושלים ה', ובמה בונה אותה, 'בימינו', היינו על ידי הימים שלנו, שבכל יום כשאדם עובד אותו ית"ש הכל לפי מעשיו בונה את ירושלים ובית המקדש, יש בונה ביום אחד שורה שלימה, ויש מניח למשל לבניה אחת, כן בונה האדם מישראל שעובד ה' בכל יום, עד שיהיה נבנה בשלימות במהרה בימינו

והשלמות והשגת רוח הקודש תלויה בדבר זה, בין בעת תפילתו ובין כשעושה איוה מצוה משאר המצוות וכמו שאמרו בגמרא (מסכת ברכות דף ל'): מההוא ההוה קבדה טובא וכו' ואמר תפילין קא מנחנא. ואל תבוז לענין זה כי שכרו גדול מאד'.

במה נתייחדו י"ג עיקרי האמונה יותר משאר תרי"ג מצוות

וביאור הענין הוא כי הנה ידוע מה שיסד הרמב"ם בפירושו המשניות (מסכת סנהדרין הקדמה לפרק חלק) 'שעיקרי תורתנו הטהורה ויסודותיה של עשרה יסודות הנה'. והם י"ג העיקרים הידועים, וכתב שם: וכאשר יהיו קיימים לאדם כל היסודות הללו ואמונתו בהם אמיתית, הרי הוא נכנס בכלל ישראל, וחובה לאהבו ולחמול עליו וכל מה שצוה ה' אותנו זה על זה מן האהבה והאחווה, ואפילו עשה מה שיכול להיות מן העבירות מחמת תאותו והתגברות יצרו הרע, הרי הוא נענש לפי גודל מריו ויש לו חלק, והוא מפושעי ישראל. וכאשר יפקפק

אדם ביסוד מאלו היסודות הרי זה יצא מן הכלל וכפר בעיקר ונקרא מין ואפיקורוס וקוצץ בנטיעות, וחובה לשנותו ולהשמירו ועליו הוא אומר (תהלים קלט. כא) 'הלא משנאיך ה' אשנא וכו'.

וידוע מה שהקשו על הרמב"ם מה בין י"ג עיקרים אלו לבין כל התורה כולה, 'שכולה נאמר מפי הגבורה ואמרו רז"ל (מסכת סנהדרין דף צט.) 'כי דבר ה' בזה' (במדבר טו, לא), זה האומר אין תורה מן השמים, ואפילו אמר כל התורה כולה מן השמים חוץ מפסוק זה שלא אמרו הקדוש ברוך הוא אלא משה מפי עצמו, זהו 'כי דבר ה' בזה', ואפילו אמר כל התורה כולה מן השמים חוץ מדקדוק זה, מקל וחומר זה, מגזרה שוה זו, זה הוא 'כי דבר ה' בזה'. ואם כן כל מצוה ומצוה היא עיקר, ויכול להיות שיש לך מצוה קלה אבל יש לה טעם וסוד אשר לא נשיגהו, ואם כן איך נאמר שזו טפילה ואחרת היא עיקר, שהתורה כל פרטיה ודקדוקיה כל אחת מהם עיקר ויסוד, והמכחיש אותו נקרא כופר ואין לו חלק לעולם הבא, (עי' רדב"ז בשו"ת ח"א סימן שמד).

ב.

וימלא כבוד ה' את כל הארץ: תכלית של כל הבריאה

יש יסודות ויש פרטים - הי"ג העיקרים הם י"ג יסודות | יסודות של תורה ומצוות ותכלית הבריאה | תכלית הבריאה - גילוי אלוקותו ית"ש בעולם שיתגלה לעתיד לבוא | ע"י קיום תורה ומצוות בונים את ביהמ"ק השלישי | המצוה להאמין ולצפות לימות המשיח מגלה לנו כוונת כל המצוות

שלימה, ויש מניח למשל לבניה אחת, כן בונה האדם מישראל שעובד ה' בכל יום, עד שיהיה נבנה בשלימות במהרה בימינו. ומביא שם ששמע מהרב הקדוש מורינו הרב אלימלך זצ"ל שכשעשה עליית נשמה ראה שנושאים את כלי הבית המקדש, ואמרו לו שהם אותם הכלים שהוציא הוא מהגלות. ועפ"י פירשו את דרשת חז"ל במסכת ברכות (דף יב): 'למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיידך' (דברים טז, ג), 'כל ימי חיידך' - להביא לימות המשיח, דהיינו שזהו עבודת האדם בעולמו להרבות בתורה ובמצוות, וע"י מקרבים את השלמת הבית השלישי וביאת משיח צדקנו במהרה בימינו. וכאשר יושלם בנינו במהרה בימינו יתגלה כבוד ה' בכל הבריאה כולה וכו"ל, וזהו שנאמר בנבואת ישעיהו הנביא על אחרית הימים (מ, ה) 'ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדו כי פי ה' דבר'.

המצוה להאמין ולצפות לימות המשיח מגלה לנו כוונת כל המצוות

וזהו עומק היסוד השנים עשר שמנה הרמב"ם (שם): 'ימות המשיח', והוא להאמין ולאמת שיבא ואין לומר שנתאחר אם יתמהמה חכה לו, ואין לקבוע לו זמן וכו'. וכל מי שאינו מאמין בו, או מי שאינו מחכה לביאתו, לא בשאר נביאים בלבד הוא כופר, אלא בתורה ובמשה רבינו. וכן כתב בהלכות מלכים (פ"א ה"א) כתב: וכל מי שאינו מאמין בו, או מי שאינו מחכה לביאתו, לא בשאר נביאים בלבד הוא כופר, אלא בתורה ובמשה רבינו וכו'. והיינו שהציפיה לנאולה והאמונה בביאת המשיח אינו פרט אחד מתוך כלל שאר המצוות, אלא הוא עיקר ושורש כל המצוות כולן, כי מצוה זו מגלה לנו את כוונת כל המצוות ותכלית כל הבריאה כולה שהוא לגלות אלוקותו ית"ש בעולם ולעשות לו דירה בתחתונים.

דלית אתר פנוי מיניה' (תיקו"ז דף צא); כי 'וימלא כבוד ה' את כל הארץ' (במדבר יד, כא), והנה החומר וכוחות הרע מסתירים את גילוי אחדותו בעולם, ועל ידי קיום תורה ומצוות ממשיכים אור גדול מלמעלה המזריח את אורו בתוך העולם החומרי, עד שגם הם יכירו וידעו שה' אחד ושמו אחד ואין עוד מלבדו.

לעתיד לבוא יהיה גמר התיקון ואז יתגלה כבוד ה' בכל הבריאה

וגילוי אור זה יתגלה בשלימות לעתיד לבוא כאשר יבוא מלך המשיח ויבנה הבית השלישי, כי בית המקדש הוא משכן ומעון לשכינה הקדושה, וכאמור מהות דירתו של הקב"ה הוא גילוי כבוד מלכותו, וכך נאמר במשכן שבנה משה רבינו (שמות מ, לח) 'כי ענן ה' על המשכן יומם ואש תהיה לילה בו'. וכן נאמר בבית שבנה שלמה (מלכים א, ח, י - יב) 'והענן מלא את בית ה', וכו', כי מלא כבוד ה' את בית ה'. והמשכן ובית המקדש הם כלליות כל הבריאה, וכמו שאמרו חז"ל (מסכת ברכות דף נה.) ידוע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ, והיינו כי בבנין זה כלול כל הבריאה כולה.

'ובנה אותה בקרוב בימינו' - ע"י קיום המצוות נבנה ביהמ"ק השלישי

וכידוע שבנין הבית השלישי נבנה על ידי התורה והמצוות שכל אחד ואחד מקיים בהאי עלמא, וכדברי הרה"ק מראפשיץ זי"ע (פרשת כי תצא ד"ה כי תבנה בית חדש) שמפרש את נוסח התפלה בשמונה עשרה 'ובנה אותה בקרוב בימינו בנין עולם', כי כתוב (תהלים קמו, ב) 'בונה ירושלים ה', ובמה בונה אותה, 'בימינו', היינו על ידי הימים שלנו, שבכל יום כשאדם עובד אותו ית"ש הכל לפי מעשיו בונה את ירושלים ובית המקדש, יש בונה ביום אחד שורה

י"ג העיקרים - י"ג יסודות שעל ידם ניתן להשיג את כוונת התורה ותכלית כל הבריאה

אכן ביתר עומק נראה שאע"פ שברור ופשוט הוא שכל התורה כולה ניתנה מפי הגבורה וכל המצוות כולם עיקרים הם, ואין להבדיל בין מצוה אחת לרעותה וכו"ל, עם זאת מנה הרמב"ם י"ג עיקרים אלו באופן מיוחד, והוא כי כל דת ודת, צריכה להנחיל למאמינים בה כמה יסודות כגון מי ברא העולם, האיך להתייחס אליו, ומה מטרת הבריאה, והאדם, וכל אלו נקראים יסודות הדת, אבל שאר הדברים הכתובים בתורה הם פרטים, ואינם בכלל היסודות הדת, ומי שחולק על הפרט דהיינו על מצוה אחד בין התרי"ג מצוות וכגון שמתיר איוה איסור מחמת איוה פילפול שוה שעשה, וסובר שאינו סותר בזה דעת חז"ל, יכולים לדונו כשוטה וחסר דעה. אבל אם חולק בכלל על התורה או על דעת חז"ל הוא פשוט כופר בעיקר וכפר באחד מי"ג עיקרים כי זה יסוד שהבורא הנחיל לנו תורת אמת, וזהו מיסודות הדת.

תכלית הבריאה - גילוי אלוקותו ית"ש בעולם הזה

וענין שמחה הוא התפשטות מעיקר של אמונה במשיח שהוא אחד מהעיקרים, והיינו שזה מגלה לנו כוונת הבריאה.

כי הכוונה העליונה ותכלית הבריאה הוא להיות להקב"ה דירה בתחתונים, וכדאיתא במדרש בפרשת נשא (במ"ד יג, ו): מן היום הראשון שברא הקדוש ברוך הוא את העולם נתאווה לדור עם בריותיו בתחתונים. והיינו, שיתגלה אלוקותו ית"ש בעולם הגשמי, עד כי ידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יציר כי אתה יצרת'. וכירו וידעו כל יושבי תבל

עבדו את ה' בשמחה: ע"י השמחה בקיום המצוות זוכים להארה מהשמחה שלעתיד

כאשר משיגים את תכלית הבריאה זוכים לשמחה וזה יהיה בשלימות רק לעתיד לבוא | וזהו השמחה בחג הסוכות שאז משיגים התכלית של הבריאה | כאשר אדם מקיים מצוות בשלימות זוכה להארה מהשמחה שלעתיד לבוא | פנימיות התורה הוא הארה מאורו של משיח ולכן יש בה זהירות יתירה על שמחה | גם כאשר האדם אינו מרגיש השמחה אל יפול ברוחו ח"ו אלא יכסוף להרגיש טעם ושמחה במצוות

נקודות:
והיינו שכאשר האדם משיג את הכוונה העליונה והתכלית של כל הבריאה שהוא לימות המשיח, הוא זוכה להארה של השמחה

האמיתית והשלימה שתשרה בימות המשיח וכנ"ל, ואי בעית אימא לאידך גיסא, שכפי ערך התאמצות האדם להיות בשמחה הוא זוכה להשיג את תכלית הבריאה

~
וכמו אדם שנאנס ולא עלה בידו לקיים מצוה בהידור, שאע"פ שהוא אונס, מכל מקום אם לא יצטער על כך ולא ישתוקק לזכות לקיים המצוה בהידור, לחסרון ייחשב לו, כי האדם צריך להשתוקק לקיים את מצוות ה' בשלימות

וביהידור, וכן הוא בנוגע לשמחה של מצוה, שאף מי שלא זכה להגיע לדרגה זו, מכל מקום עליו לשאוף ולהשתוקק להגיע לזה, כי רצונו ית"ש הוא שהאדם יקיים מצוותיו בשמחה ובטוב לבב, וזהו קיום המצוה בשלימות

וזהו מה שמצינו בזה"ק בכ"מ שהפליגו בגודל מעלת השמחה, וכאמור לעיל דברי האר"י ז"ל, וכן מצינו אצל הבעל שם טוב הקדוש ותלמידיו שעוררו רבות על ענין שמחה של מצוה, וזאת כי פנימיות התורה"ק הוא הארה מאורו של משיח של לעתיד לבוא, ואז - בימות המשיח - ימלא שחוק פיננו.

כאשר אדם מקיים מצוה בשלימות הוא זוכה להארה מהשמחה השלימה שלעתיד לבוא וזהו גם עומק הענין של 'שמחה של מצוה', כי ע"י קיום המצוות האדם זוכה להמשיך הארה של השמחה הגדולה של ימות המשיח, וזהו אבן בוחן לאדם לדעת אם הוא מקיים המצוה כתיקונה ובשלימות, כי אם הוא מרגיש שמחה בקיום המצוה אות שקיים מצוה כדבעי וברעותא דליבא, ולכן זכה להמשיך הארה מהשמחה של ימות המשיח, וזהו מה שהפליג האר"י"ל בגודל מעלת שמחה של מצוה.

גם כאשר האדם אינו מרגיש שמחה של מצוה אל יפול ברוחו ח"ו

אמנם אף אם האדם אינו מרגיש שמחה בעת קיום המצוות אל יפול ברוחו ח"ו, כי לפעמים הקב"ה מנסה את האדם ע"י שהוא לוקח מאיתו את המוחין שלא ירגיש את הטעם והשמחה מהמצוה, וכמו"כ יש והאדם עדיין לא הגיע לדרגה זו של הרגשת השמחה מקיום המצוה, ובפרט בימי הנעורים שעדיין עבודה רבה מוטלת על הנער עד אשר יזכה להגיע לדרגה זו שירגיש טעם ושמחה בקיום המצוות.

על האדם להשתוקק ולכסוף להרגיש טעם ושמחה מקיום מצוה

אכן למרות שאל לו לאדם להתעצב על ליבו כאשר עדיין אינו מרגיש טעם וחיות בעת קיום מצוות, עם זאת ח"ו שיסתפק האדם בזאת, ויאמר שלום עלי נפשי ודי לי במה שאני מקיים את מצוות ה' בפועל, אלא חובת האדם הוא להיות משתוקק וכנסף בכל ליבו ובכל נפשו להשיג השגה זו שיהיה שש ושמח ומרגיש טעם וחיות בקיום תורה ומצוות, וכמו אדם שנאנס ולא עלה בידו לקיים מצוה בהידור, שאע"פ שהוא אונס, מכל מקום אם לא יצטער על כך ולא ישתוקק לזכות לקיים המצוה בהידור, לחסרון ייחשב לו, כי האדם צריך להשתוקק לקיים את מצוות ה' בשלימות ובהידור, וכן הוא בנוגע לשמחה של מצוה, שאף מי שלא זכה להגיע לדרגה זו, מכל מקום עליו לשאוף ולהשתוקק להגיע לזה, כי רצונו ית"ש הוא שהאדם יקיים מצוותיו בשמחה ובטוב לבב, וזהו קיום המצוה בשלימות, וכאמור שהשמחה שהאדם מרגיש מקיום מצוות הוא הארה מהשמחה הגדולה שישמחה הקב"ה לעתיד לבא כאשר יתגלה אורו של משיח.

המשיח, הוא זוכה להארה של השמחה האמיתית והשלימה שתשרה בימות המשיח וכנ"ל, ואי בעית אימא לאידך גיסא, שכפי ערך התאמצות האדם להיות בשמחה הוא זוכה להשיג את תכלית הבריאה.

שמחת נשואין אף היא הארה מהשמחה של לעתיד לבוא

שמחת נשואין אף היא הארה מהשמחה השלימה של לעתיד לבוא, וכמו שאמרו חז"ל (מסכת ברכות דף ו'ו) שהשמחה חתן וכלה כאילו בנה אחת מחורבות ירושלים, ולזה מצינו (שם דף טו.) שחתן פטור מקריאת שמע, כי אמרו חז"ל (מסכת נדה דף סא.) שהמצוות בטילות לעתיד לבוא, ואין הכוונה שלא יקיימו מצוות כלל, אלא שייכח להארת המצוות באופן אחר, והיינו שאופן קיום המצוות לא יהיה ע"י שבירת היצר ובירור הטוב מהרע, אלא יהיה המשכת אורות עליונים בדרגות נעלות ונשגבות גבוה מעל גבוה, ולכן בשעת שמחת נשואין שהיא הארה מימות המשיח מתגלים אורות נעלים עד למאד עד שאין צריך להגיע להמשכת האורות ע"י קריאת שמע.

כאשר האדם מבין שחיי העוה"ז הם רק חיי שעה נקל עליו להתמודד עם קשיים ונסיונות

והנה התבוננות זו - שתכלית כל הבריאה הוא ימות המשיח - נוסכת באדם כוחות שיוכל להתמודד עם כל הקשיים והנסיונות הרבים הניצבים לפניו, הן ברוחניות והן בגשמיות, כי כאשר האדם מתבונן בנפשו ומשיג שהעיקר הוא החיים הנצחיים של לעתיד לבא, ואילו ימינו כצל עובר, ממילא אל לא לאדם להתעצב, כי כל הקשיים והנסיונות הם רק לפי שעה, כי הם נוגעים לחיי העוה"ז שהם חיי שעה, ואילו העיקר והתכלית הוא ימות המשיח. והדברים אמורים אף במי שהרבה לפשוט רח"ל שלא יפול ח"ו לעצבות ומרה שחורה, כי כיון שהוא יציר כפיו של הקב"ה אם כן אף הוא בכלל כל הבריאה שעיקר תכליתה הוא החיים הנצחיים לימות המשיח, ולכן ודאי שבסופו של דבר הוא יבוא לידי תיקונו.

פנימיות התורה הוא הארה מאורו של משיח ולכן העוסקים בה הזהירו על מעלת השמחה

שמחה שלימה ואמיתית - רק לעתיד לבוא והנה איתא בזה"ק ובמדרשי חז"ל בכ"מ, שאין הקב"ה שמח בעולמו אלא לעתיד לבוא, וח"ל המדרש תנחומא (פרשת אחרי מות סימן א): 'יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו' (תהלים קד, לא) 'שמח' ה' במעשיו, אין כתיב כאן, אלא 'ישמח' ה' במעשיו, ואימתי ישמח במעשיהם של צדיקים לעתיד לבא. וכן איתא בזה"ק (ח"א מדרש הנעלם דף קיד.): באותו זמן עתיד הקדוש ברוך הוא לשמח עולמו ולשמח בבריותיו, שנאמר 'שמח ה' במעשיו', ואי יהיה שחוק בעולם מה שאין עכשיו, דכתיב (שם קכו, ב) 'אז ימלא שחוק פיננו וגו'', הדא הוא דכתיב (בראשית כא, ו) 'ותאמר שרה צחוק עשה לי אלקים', שאזי עתידים בני אדם לומר שירה שהוא עת שחוק, רבי אבא אמר היום שישמח הקדוש ברוך הוא עם בריותיו לא היתה שמחה כמותה מיום שנברא העולם.

בחג הסוכות משיגים את הכוונה העליונה ותכלית הבריאה

ולכן מצינו בחג הסוכות ענין מיוחד של שמחה, כי אע"פ שמצות שמחה שייכת בכל המועדים, מכל מקום נאמרה בפרשה של חג הסוכות, ככתוב (דברים טז, יג - טו) 'חג הסכת תעשה לך שבעת ימים באספך מרגנך ומיקבך, ושמחת בחגך וגו' והיית אך שמח'. והיינו כי הנה ראש השנה הוא יום חידוש הבריאה בכל שנה ושנה מחדש, ובכלל חידוש הבריאה נכלל גם התבוננות מחודשת בתכלית הבריאה שהוא לעשות להקב"ה דירה בתחתונים, וגמר התיקון יהיה בימות המשיח וכנ"ל.

כאשר משיגים את תכלית הבריאה זוכים לשמחה, וכמו כן כאשר מתאמצים להיות בשמחה זוכים להשיג תכלית הבריאה

ובחג הסוכות זוכים להשיג את התכלית האמיתית של כל הבריאה כולה שהוא ימות המשיח וכנ"ל, ולכן נקרא חג הסוכות שהוא מלשון הסתכלות לעתיד, וכמו שאמרו חז"ל (מסכת מגילה יד.): יסכה זו שרה ולמה נקרא שמה יסכה שסכתה ברוח הקדוש. וכמו"כ מצינו שבשמחת בית השואבה הנחוגה בחג הסוכות ניתן לשאוב רוח הקדוש ולהשיג את מעלת הנבואה, כדאיתא בירושלמי

מסכת סוכה פ"ה ה"א: למה נקרא שמה בית השואבה שמשם שאבים רוח הקדוש. וכן אמרו על יונה בן אמיתי (שם): יונה בן אמיתי מעולי רגלים היה ונכנס לשמחת בית השואבה ושרת עליו רוח הקדוש, ללמדך שאין רוח הקדוש שורה אלא על לב שמח מאי טעמא 'והיה כנגן המנגן ותהי עליו רוח אלקים' (מלכים ב ג, טו). והיינו שכאשר האדם משיג את הכוונה העליונה והתכלית של כל הבריאה שהוא לימות

עוד זאת תהיה שמחת הנפש האמתית, ובפרט בשרואה בנפשו בעתים מומנים שצריך לזכרה ולהאירה בשמחת לבב, אזי יעמיק מחשבתו ויציר בשכלו ובינתו ענין יחודו יתפרד האמת, אף הוא ממלא כל עלמין עליונים ותחתונים. ואפלו מלא כל הארץ הלזו הוא כבודו יתפרד ובלא קמה בלא חשיב ממש, והוא לבדו הוא בעליונים ותחתונים ממש כמו שהיה לבדו קדם ששת ימי בראשית... והנה שיעמיק בזה הרבה, ישמח לבו ותגל נפשו אף גילת ורגן בקל לב ונפש ומאד באמונה זו כי רבה היא, כי היא קרבת אלילים ממש, וזה כל האדם ותכלית בריאתו ובריאת כל העולמות, עליונים ותחתונים, להיות לו דירה בתחתונים

א.

פחדו של בלק שמא ילחמו כללי עם השר של מואב

וירא בלק בן צפור את כל אשר עשה ישראל לאמורי וגו' ובלק בן צפור מלך למואב בעת ההוא (כב, ב-ד).

מלשון הכתוב משמע כי בלק ראה דבר מיוחד, אשר לכן היה מתיירא מאד מפני כללי, ויש להבין מה ראה בלק יותר על כל בני מואב. עוד יש להבין למה נכנס פחד ללבו ממה שעשה ישראל לאמורי, והרי על האמוריים שנלחמו עמם לא נצטוו כלליי שלא להתגרות בהם, אבל על מואב הוזהרו (דברים, ב, ט) אל תצר את מואב ואל תתגר בהם מלחמה, וא"כ מה יש לו להתיירא מכה מה שעשה ישראל לאמורי.

הנה כנגד כל אומה מאומות העולם יש שר בשמים הממונה עליה, וכל השפע שבא לאומה זו עובר דרך אותו שר וממנו משתלשל השפע אל האומה בעוה"ז. ואמרו חז"ל (ששה"ש ת, ט) כי כאשר הקב"ה נפרע מאיזה אומה בעוה"ז, בא זה ע"י שמשפילים את השר שלה בשמים, כמ"ש (ישעיה כד, כא) 'פקוד ה' על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה'. וכמו כן תלויים כל המאורעות הפוקדות את האומה במצב השר שלהם בשמים.

והנה בלק ראה מה שעשה ישראל לאמורי, וראייתו המיוחדת היתה מה שהבין כי ניצחו את השר שלהם בשמים גם כן. ולכן פחד ואמר שמא יעקרו ישראל גם את מואב בשורשם, ומה התיירא בלק במיוחד. והוא שאמר עתה ילחמו הקהל את כל סביבותינו בלחוף השור את ירק השדה, ופירשו חז"ל (במדבר, כ, ד, מ"ב ב"ש"י) כי כל מה שהשור מלחך אין בו סימן ברכה, ופירשו המפרשים דהיינו מפני שהשור מלחך את כל הירק עם השורש. וזה היה עיקר פחדו של בלק, ממה שראה כי כלליי מנצחים נצחון שורשי, עד השרים בשמים, ולכן גם בדברי השליחות אל בלעם הזכירו מואב דבר זה ואמרו (כב, ה) הנה עם יצא ממצרים הנה כסה את עין הארץ, והתכוונו במאמר זה אל השרי מעלה המכונים עין הארץ, וכמ"ש במכת ארבה (שמות, ה, ה) וכסה את עין הארץ ולא יוכל לראות את הארץ ופי' המפרשים שהשר לא יוכל לראות את הארץ.

ולכן כתוב ובלק בן צפור מלך למואב בעת ההוא, ומפרש רש"י "לא היה ראוי למלוכה, מנסיכי מדין היה, וכיון שמת סיחון מנוה עליהם לצורך שעה". ולכאן יש להבין, למה נזכר כאן מה שכתרו להם מלך מנסיכי מדין. אבל לפי האמור מנואר, כי במה שבחרו להם המואבים מלך מנסיכי מדין, היתה כוונתם לשעבד את עצמם תחת השר של מדין. אכן מזה עצמו נגרם הפחד של בלק, שהרי לא היה ציווי לבני ישראל שלא להתגרות במדין, וא"כ הרי יוכלו לעקור מן השר את השר של מדין, ועי"ז יפלו מאלהים גם מואב מבלי שיתגרו בהם, שהרי שיעבדו את עצמם אל השר של מדין, ולכן מפני "ובלק בן צפור מלך למואב בעת ההוא", לכן היה פחדם גדול שמא יעקרום בני ישראל מן השרש.

ב.

בלק ובלעם רצו להזיק ב'עין רעה', ונהפך לברכה ל'עין טובה'

וירא בלק בן צפור את כל אשר עשה ישראל לאמורי (כב, ט).

הנה רואין בפרשה עסק מכה הראיה של בלק, וגם בדבריו על בני ישראל הוא מזכיר את 'עין הארץ', שהוא ענין כה הראיה. וגם כאשר התעסק עם בלעם היה לוקח אותו לראות את בני ישראל, ובכל פעם לקחו למקום אחר שיוכל לראותם משם. ואכן במשנה (אבות פ"ה מ"ט) איתא כי אחת ממדותיו של בלעם היא 'עין רעה', ודרשו זאת מן הנאמר בפרשה זו (כ, ט) וישא בלעם את עינו - שביקש להכניס עין רעה (כמ"ש רש"י).

ויש להוסיף בזה, כי הנה אמרו חז"ל (אבות פ"ב מ"ט) על רבן יוחנן בן זכאי וחמשת תלמידיו "אמר להם, צאו וראו איזהו דרך ישרה שידבק בה האדם. ר"א אומר, עין טובה. ר"י אומר, חבר טוב. ר"ז אומר, שכן טוב. ר"ש אומר, הרואה את הנולד. ר"א אומר, לב טוב". וניתן לראות כי כל אלו השיטות מתחלקים לשני דרכים עיקריים, והם שני עניינים כלליים אצל האדם. כי יש שני ראשים ושרשים המנהיגים את כל מערכת האדם, והם המוח והלב. ובה תלויים כל דרכים אלו, מה מהם להעדיף כעיקר

עבודת האדם. ונבאר בקצרה, כי שיטת ר"א 'עין טובה' היא מצד היות העין שליח המוח, וההבטה בעין טובה באה ממוחשבה טובה, ונמצא כי עין טובה היא מצד המוח. מצד שני היא שיטת ר' יהושע 'חבר טוב', אשר הכח להיות חבר טוב בא ממדות טובות שבלב. שיטת ר' יוסי 'שכן טוב' היא ענף מענין עין טובה, כי בכדי להיות שכן טוב צריכים להיזהר בסור מרע מזהיק ראייה, ולהביט בעין טובה על שכן וכל הצטרפויותיו ולעמוד לימינו אם צריך, ונמצא כי גם זה הוא מענפי המוח. ומצד שני בא ר"ש עם 'הרואה את הנולד', שאע"פ שהוא ענין של ראייה, אבל הוא פועל בידע עם הרגש הלב [והוא בחי' בניה שבלב, אשר בכחה מבינים דבר מתוך דבר ורואים את הנולד], ונמצא כי בדבריו נכללו הלב והמוח יחדיו. ואילו שיטת ר' אלעזר היא מפורשת על 'לב טוב'.

ולפי דרכינו למדנו כי כדי להיות שכן טוב צריכים לעין טובה, ובה יבואר ענין העין רעה של בלק. שהרי אמרו חז"ל (פנהדרין טז) כי עמו מואב היו השכנים הרעים של כלל ישראל, ונמצא כי כל עניינם היה הוי"ו עין טובה. ולכן מאחר שנתמנה בלק מנסיכי מדין להיות מלך על מואב נאמר בו 'וירא בלק', כי נתחדשה בו העין רעה של עמו ומואב על בני ישראל. ולכן התחיל לדבר על 'עין הארץ' ובה להראות את העם אל בלעם, והביא את בלעם בעל העין רעה' לקלל ח"ו. [ומאריך גיטא, כאשר התחילה נשמת דוד המלך להתברר מקל'י מואב, היה תחלת ירוירו בעובד בנה של רות אבי ישי, אשר עליו נאמר (רות ה, י"ז) ותקראנה לו השכנות שם לאמר יולד בן לנעמי וגו', והיינו אשר השכנות הרגישו כי בן זה אינו מקל'י מואב השכנים הרעים, אלא הוא 'בן לנעמי' בקדושת ישראל, ואכן ממנו יצא דוד שהוא 'טוב רואי' (ש"א ט"ו, ט) והיינו שיש לו עין טובה, הוי"ו קל'י מואב].

אבל כלל ישראל לא נפגעו כלל מאותה עין רעה של בלק ובלעם, שהרי כלל ישראל הם בודאי בעלי 'עין טובה', ובהם נאמר (משלי כב, ט) טוב עין הוא יבורך, ולכן נתהפכו כל קללותיו של בלעם לברכות, כי טוב בעיני ה' לברך את ישראל (כד, א).

ג.

טעותו של בלעם בהיחוד של קוב"ה וכנסת ישראל

ויבא אלקים אל בלעם לילה ויאמר לו אם לקרא לך באו האנשים קום לך אתם, ואך את הדבר אשר אדבר אליך אותו תעשה (כב, ט).

פי' רש"י: "על כרחך את הדבר אשר אדבר אליך אותו תעשה, ואע"פ 'וילך בלעם', אמר שמא אפתנו ויתרצה". ויש להתבונן בענין טעותו של בלעם, איך היה סבור שניתן ח"ו לפתות כלפי מעלה ולשנות את רצונו.

אכן הנה כל עניינו של בלעם היה להפריד את היחוד בין הקב"ה וכנסת ישראל, וכמו שאמרו חז"ל (במדבר, כ, י"ז) כי טען כנגד בחירת כלל ישראל, ואמר "לא נאה לך שתהא נעבד משבעים אומות ולא מאומה אחת", וזה היה כל עניינו בקללותיו ועינו הרעה, שביקש לבטל ח"ו את היחוד בין הקב"ה וכלל ישראל. ולא הבין ולא רצה לקבל את המציאות כי 'קודשא בריך הוא וישראל חד הם'.

ויש להוסיף עוד עומק בזה, כי בודאי ידע על היחוד שיש בין הקב"ה וכלל ישראל, אבל מענין זה היחוד גופא טעה בדעתו הכוזבת, וסבור היה להפוך את הקערה על פיה. והיינו שחשב כי כשם שיש כח לפתות את ישראל לעבור עבירות כל כך, כמו כן ח"ו יש כח לפתות את הקב"ה לעזוב את בריתו עם ישראל, וזהו שכתב רש"י אולי אפתנו וכי'.

אכן האמת הוא להיפך ממש כי באמת אי אפשר לפתות את ישראל ג"כ, אלא הם בטלים לגמרי לאור ה', והם אחד ממש עמו כביכול. ולכן אפי' כאשר המה מתפתים לעשות עמל ואון ח"ו, הרי אין זה בא מאמיתת רצונם, כי בעומק נפשו של כל אחד מישראל יש רצון חזק אך ורק לעשות את רצון ה'. וא"כ לא רק שא"א לדון כלפי מעלה ח"ו ממה שהם מתפתים אחר היצר, אלא שאף הם בעצמם אינם פתים באמת. וזהו שאמר בלעם בעצמו בברכותיו (כב, טז) לא הביט און יעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלוקו עמו ותרועת מלך בו, והיינו שאין העבירות נחשבים לכלל ישראל באמת, לפי שאין זה רצונם האמיתי, אלא 'ה' אלוקו עמו' שעומק נפשם הוא החלק אלוך ממעל, 'ותרועת

מלך בו' שהקב"ה רוצה בהם והם מצידם מלאים ברצון להתדבק בו, וזה הוא פנימיות מציאותם האמיתית של כל ישראל.

ד.

בלעם רצה להתגבר לעומת קדושת ישראל המתגלית בחג הסוכות

הנה העם היוצא ממצרים ויכס את עין הארץ עתה לכה קבה לי אותו אולי אוכל להלהם בו וגרשתיו (כב, יא).

פי' רש"י: "וגרשתיו, מן העולם. ובלק לא אמר אלא 'ואגרשנו מן הארץ' איני מבקש אלא להסיעם מעלי, ובלעם היה שונאם יותר מבלק".

הנה בראש השנה עוברים כל באי עולם כבני מרון ונידונים לפני ה', ואז עוד לא נתברר החילוק הגדול בין ישראל ואומות העולם, ונראה מקופיא כי כל אנפין שווין ח"ו. אכן אח"כ בחג הסוכות כאשר אנו נוטלים ארבעה מינים, אמרו חז"ל (ויק"ר, ל, ט) שהם כדי להראות כי בודאי יצאו כלליי יבאים בדיו לעומת אומות העולם, והיינו אשר בחג הסוכות נשלם הירור כי כלל ישראל הם ה'אדם' האמיתי שנתחדש בראש השנה, ולכן בחג זה עושים זכר לענין הכבוד המבדילים בין ישראל לעמים, ואכמ"ל.

והנה בלק לא רצה אלא שכלל ישראל לא יזיקו לו, והיינו שלא התנגד על עצם בחירת כלל ישראל מאומות העולם, אלא רק רצה להינצל מהם. אבל בלעם יצא כנגד כל בחירת כלל ישראל, כמו שאמרו חז"ל (במדבר, כ, י"ז) שאמר "לא נאה לך שתהא נעבד משבעים אומות ולא מאומה אחת" [וכדנתבאר לעיל], ונמצא כי הוא עמד לעומת הענין המתברר בחג הסוכות. ולכן דברי בלעם 'וגרשתיו' הם בני 'ש"ו תשרי', שהוא זמן חג הסוכות [והוא בני' שנות יחיהם של ה' הרועים הבאים בחג הסוכות וממשיכים ברכות על עם ישראל (אברהם קע"ה, יצחק ק"פ, יעקב קמ"ו, משה ק"ב, אהרן קכ"ג, יוסף ק"ד, דוד ע" - תתקפ"ח)]. ואילו דברי בלק רומזים על עבודת ראש השנה, כי תקיעת שופר היא בחי' הוי"ו קולות שנוכרו במזמור הבו ליה' (תהלים כט: פ"ח שער השופר פ"ב), ולכן 'ואגרשנו מן הארץ' הוא בני' ז' פעמים 'קול' כנגד קול השופר [ומנין זה (תהלים) עה"כ הוא בני' 'שופר' כמילואו (ש"ו ר"ו פ"א ר"ש)].

ה.

בתוך המכה נרמזה רפואתה

ותעצר המגפה מעל בני ישראל (כה, ח).

אמרו חז"ל (שמו"ר, ב וב"ב) כי הקב"ה נוהג לתקן את הרפואה מתוך המכה עצמה, וע"פ זה נבא לרמז גם בענין מגפה זו ועצירתה.

א' באריה"ק (ספר הלקוטים כי תבא) כי סוד מגפה הוא כאשר נמשכים ד' מילואי שם הוי"ו בבחי' המילואים לבד בלי שמות הוי"ו הפשוטים [דהיינו ע"ב ס"ג מ"ה ב"ו] (ר"ה) פחות ד' פעמים הוי"ו (פ"ה)]. כי כל מילוי הוא בבחי' דין כמו שנרמז בתבנית 'מלוי' עצמה שהיא בני' אלקיים, ולכן המילויים הנ"ל בעצמם הם בני' 'מגפה' ר"ל. והדרך להמתיק את הדינים של המגפה, הוא ע"י המשכת ד' שמות הוי"ו פשוטים. ולפי זה י"ל כי זהו הרמז בשם 'מדין' שעל ידם נגרמה מגפה זו, שהוא בני' ד' פעמים הוי"ו.

והנה על מגפה זו נאמר (דברים, ד, ט) כי כל האיש אשר הלך אחרי בעל פעור השמידו ה' אלוקיך וגו', והיינו שאחזו בהם בחי' שמד. ולפי הנ"ל מובן הדבר, שהרי המגפה היתה בבחי' המילויים של שם הוי"ו אשר מילוי הוא בחי' אלקיים כנ"ל, ולכן נמשך עליהם 'שמד' שהוא בני' ד' פעמים אלקיים. והנה המתקת דיני שם אלקיים, בא ע"י השם (אב"ט"ס) היוצא מן האותיות הקודמים לשם אלקיים, והוא בני' ע"ד [ועה"כ הוא בני' 'בטחון' ונרמז בפסוק (ישעיה כ, ד) בטחו בה' עדי עד, כי בטחון מביא המתקת הדינים, ואכמ"ל]. והנה שנגרמה כל המגפה ע"י יצר ראש מלכי מדין (רש"י לקמן כה, טו), שהפקיר את בתו כזבי ועי"ז באה כל המגפה. והיינו כי 'יצור' הוא בני' ד' פעמים ע"ה, ובהו נרמזה המתקת דיני המגפה ורפואתה בתוך המכה עצמה. ועוד נרמזה המתקת זו, שכן החילוק בני' בין ד' פעמים אלקיים [שמד] לד' פעמים ע"ד [יצור] הוא בני' מואב, והיינו אשר בתוך המכה עצמה המשיך הקב"ה את הרפואה.

יקרה היא מפנינים: אויביוען א געפיל פון טייערקייט אין עבודת ה'

א. יגעת ומצאת: יעדער עובד ה' מוז זיין גרייט צו ארבעטן שווער

א מענטש מיינט אז 'שווער' איז א תירוץ | אינ'אמתן איז עס נישט קיין שום תירוץ | עס האט א פנים ווי אלערליי היתרים'לעך | טאמער מען איז נישט גרייט צו ליידן - איז מען נישט קיין עובד ה' | שוועריקייטן איז דער 'מבחין' צי דער מענטש זוכט עבודה צי ער זוכט צו זיין א שיינער איד | דוגמא: שוועריקייטן זיך צו מחבר זיין צו א חבורה פון עובדי ה' - צוליב עפעס א זייטיגע חשבון | דוגמא: שוועריקייטן אנצונעמען א נייעם רבי'ן נאך דער פטירה פון זיין פריערדיגן רבי'ן | אלעס ווענדט זיך ווי ערנסט מען מיינט די זאך

ב. מאלפי זהב וכסף: 'נקיות' איז געבויעט אויף א טייערן ערך צו עבודת ה'

נקיות איז מען נישט קונה אין איין טאג און מען ענדיגט עס נישט אין איין יאר - ווייל עס האט אסאך מדרגות | די התחלה: אנערקענען די טייערקייט פון עבודת ה' | דוגמא: צוויי דיאמאנטן - א חילוק אין טויזנטע דאלער - צוליב איין קליין פינטל | יעדע קלייניקייט אינעם איכות פון דער מצוה - ברענגט עס ארויף צו גאנץ אן אנדערן מציאות | דוגמא: דער למדן זעט אין יעדע אויסדרוק - אן אנדערע סברא | ביי דעם פשוט'ן לערנער איז אלעס די זעלבע | דער חילוק: ביי אים איז יעדעס ווארט טייער און הייליג און ביי אים איז עס סתם גערעדט | מען דארף זיין א למדן אין עבודת ה' | אנקוקן יעדע קנייטש ווי א וועלט פאר זיך | מעשה פון רבי מענדעלע וויטעפסקער זי"ע | דער ערליכער איד איז בלויז א משהו אנדערש ווי דעם נישט ערליכן | א טייערער איד מיינט, אידישקייט איז ביי אים טייער

ג. דרך ישרה שיבור לו האדם: נישט ווערן קיין צוקוועטשטער מענטש דורך 'נקיות'

א חילוק פון מדייק זיין ביז קוועטשן | דער מדייק בלייבט גראד און נארמאל - דער קוועטשער ווערט פארדרייט און קרום | דער אמת וואס עס ליגט אין א מושכל ראשון | דאס איז א משל צו עבודת ה' | מען דארף זיך אונטערזוכן צי מען איז ריין - אבער נישט ווערן צוקוועטשט | איינמאל מען האט עס דורכגעטראכט מיט אן ערנסטקייט - דארף מען זיין רואיג אז מען טוט גוט | יעדער מענטש האט נגיעות בתחלת דרכו און עס נעמט אסאך צייט ביז מען ווערט ריין | מען דארף נאר זיין ריין לויט די יעצטיגע דרגא | מיט דער צייט שטייגט מען און מען ווערט אינגאנצן ריין פון נגיעות

א.

יגעת ומצאת: יעדער עובד ה' מוז זיין גרייט צו ארבעטן שווער

מען זוכט נישט קיין תירוצים

דער מסילת ישראל דא אין פרק י' שטעלט אוועק דעם ענין פון 'נקיות', אז דער וואס האט א ריין הארץ פארן רבונו של עולם - זוכט נישט קיין 'הוראת היתר' זיך ארויסצודרייען פון עבודת ה'.

עס איז שווער - איז אויך א תירוץ

אינעם ענין פון 'הוראת היתר' איז נכלל דער ענין פון נישט זיין גרייט אויף שוועריקייטן, דאס הייסט, אז ווי נאר עס ווערט אביסל שווער צו דינען דעם רבונו של עולם - האט מען שוין באלד א תירוץ זיך צו ארויסדרייען פון עבודת ה', ווי כאילו דאס איז עפעס א 'פטור' וועלכע פטרט דעם מענטש פון עבודת ה'.

ער וויל זיין אן עובד - אבער אלעס זאל פארן זיין וועג

מען זעט בחוש ווי עס איז פארהאן אסאך מאל בחורים און אינגעלייט וועלכע רעדן זיך איין אז זיי זענען עובדי ה', אבער באלד פון אנפאנג שטעלן זיי אוועק א תנאי: "איך וועל זיין אן עובד ה', אבער נאר טאמער אלעס וועט גיין כשורה!". כאטש זיי זאגן עס נישט ארויס בפירוש, איז אבער אזוי זייער גאנצער צוגאנג צו עבודת ה', אז טאמער וועט עס נישט אינגאנצן שטימען מיט זיין קאפ; ווי למשל ער וועט דארפן דורכברעכן עפעס א מחיצה - צי עס איז א מחיצה פון נארמאלקייט און דיפלאמאטיע, צי איז עס א מחיצה פון חלישות הדעת און בלבולי המוחין - וועט

ער זיך נישט עקש'נען דאס דורכצוברעכן, נאר ער וועט שנעל טרעפן דעם טיר אויף ארויס.

אויב דו ביסט נישט גרייט צו ליידן פאר עבודת ה' - מיט וואס ביסטו אן עובד?!

א בחור וועלכער איז נישט גרייט דורכצוגיין שוועריקייטן אין עבודת ה' - קען זיך נישט פאררופן פאר אן 'עובד השם' ווייל 'נקיות' מיינט אז מען איז גרייט צו ליידן פארן רבונו של עולם! מען איז גרייט צו שפירן א טעם פון ביטערקייט און אומבאקוועמליכקייט - און נאכאלץ בלייבן געטריי פארן רבונו של עולם! טאמער מען איז נישט גרייט סובל צו זיין - מיינט דאס, אז מען זוכט נישט קיין ריינע געטריישאפט צום רבונו של עולם, נאר מען זוכט בלויז 'יוצא צו זיין'. דאס איז אפשר גוט פאר פשוט'ע אידישקייט, אבער אינעם חדר פון עובדי ה' קען מען נישט אריינגיין מיט אזא צוגאנג.

ער וואלט געוואלט זיך מחבר זיין צו עובדי ה' - אבער ער האט וויכטיגע'ס פריער

מען וועט געבן א דוגמא: א אינגערמאן האט

פרק י'

וְהָיָה יְדָאֵי כִּי מָלְאכָה רַבָּה הִיא לְאָדָם לְהַגִּיעַ אֶל שְׁלֵמוֹת הַמִּפְדָּה הַזֹּאת, כִּי הַעֲבֹרוֹת הַנְּקֻרוֹת וְיִדְוֵעוֹת קְלוֹת הֵן לְהַשְׁמֵר מֵהֶם, כִּינֵן שְׁרָעָתָם גְּלוּיָה, אִף הַדְּקֻדּוֹק הַנֶּהֱנֶה הַמְצֻמָּרֶה לְקִיּוֹת הוּא הַקְּשָׁה יוֹתֵר, כִּי הוֹרָאת הַחֵמֶר מְכַסֶּה עַל הַחֵטָא, וְכִמוֹ שֶׁתְּבַתִּי. וְהוּא כְּעֵינֵן מִה שְׂאֵמָרוֹ חֲמָמִים זְכָרוֹנָם לְכַרְכָּה (עבודה זרה יח), "עֲבֹרוֹת שְׂאָדָם דָּשׁ בְּעֶקְבֵי סוֹכְבוֹת אוֹתוֹ בְּשַׁעַת הַדִּין"

נקודות:

אן עובד ה' דארף זיין גרייט צו שפירן א ביטערן טעם - און פונדעסטוועגן עס טון פארן רבונו של עולם! ער דארף זיך כסדר צוגעוואוינען צו ליידן יסורים און עס אראפשלינגען און אנגיין ווייטער אין עבודת ה'! אט דאס הייסט, אז ער איז אריין אינעם חדר פון עובדי ה'

חתונה און ער ווערט אן איידעם ביי א געוויסן מענטש וועלכער געהערט צו א געוויסן ערנסטן מקום וואו עס דרייען זיך ערנסטע אידן מיט ערנסטע שאיפות, און בראשם איז דא אן ערנסטע רבי וועלכער איז משפיע תורה און יראת שמים. דער אינגערמאן האט קיינמאל נישט געהאט קיין רבי'ן און האט קיינמאל בכלל נישט באלאנגט צו קיין שום ערנסטן פלאץ וואו מען קען שעפן עפעס יראת שמים. נו, דער איידעם קומט דאך אמאל דאווענען צום שווער'ס בית המדרש און ער כאפט התפעלות! ער זעט אז דא איז א געוואלדיגער מקום וואו מען קען אסאך מקבל זיין! אבער ווי נאר ער הייבט אָן צו טראכטן פון זיך קובע זיין דארט און ווערן א חלק פון דער חסידות - הייבט אים אָן ארויפקומען שווערע מחשבות. ווייל ער איז נישט אזוי נאנט מיט זיין שווער, ער האט אפילו א שטיקל פאליטיק מיט זיין שווער, און טאמער וועט ער אנהייבן צו דאווענען בקביעות דארט וואו זיין שווער דאווענט, וועט דאס הייסן ווי כאילו ער איז זיך מכניע צו זיין שווער, און דאס פאסט אים נישט. דא ווענדט זיך עס שוין אין 'מדת הנקיות', טאמער דער אינגערמאן מיינט עס ערנסט מיט א רייניקייט, ער וויל אמת'דיג שטייגן און גיין העכער, דעמאלט קוקט ער נישט אויף גארנישט און ער גייט אהין דאווענען. אבער טאמער זוכט ער נישט עבודת ה' מיטן גאנצן הארץ, נאר עס איז בלויז א בחינה פון 'ער קען באשטיין', אדער 'עס איז גאנץ גוט' - דעמאלט איז נישטא מיט

אידישקייט איז גארנישט ווייניגער – נאר אסאך מער – ווי דיאמאנט שטיינער! יעדע מצוה און יעדע תנועה וואס א איד טוט אין עבודת ה' – איז יקר מכל הון דעלמא! און יעדער קליינער חילוק אינעם 'איכות' און אינעם 'רייניקייט' פון א מצוה – מאכט אויס א ריזיגן חילוק! א מגושם'דיגער מענטש וועלכע איז אן עם הארץ, קען נישט גלייבן אז יעדעס קליין פינטל אין עבודת ה' מאכט אזא גרויסן חילוק, אבער ווער עס לערנט אביסל די 'הלכות התורה' און ער האט א שטיקל איידעלע הרגשה – ווערט צוגעוואוינט אז אין אידישקייט שפילט יעדע קלייניקייט א ראלע. ווייל די גאנצע תורה איז דאך געבויעט אויף אזויפיל פיצעלע 'דקדוקים'

וועמען צו רעדן? ער וועט זיך קיינמאל נישט קובע זיין צו דאווענען אין יענעם בית המדרש! ווייל זיינע באציאונגען מיט זיין שווער איז ביי אים פריער - בפאר דער ערנסטקייט וואס ער קען ארויסנעמען פון אזא פלאץ.

ר' איד האסט היינט געליינט קריאת שמע!?

ווען דער אינגערמאן זאל ווען האבן א רבי'ן וועלכער איז גרייט אים צו זאגן דעם אמת אין פנים אריין - וואלט ער אים געפרעגט: "דו האלטסט זיך דאך פאר אן עובד ה'! יעדן טאג ווען דו ליינסט קריאת שמע ביסטו דאך 'מאריך באחד' און דו טראכסט אז דו ביסט גרייט זיך מוסר נפש צו זיין פארן אויבערשטן! נו, עס איז דאך פשוט און קלאר - אָן קיין שום ספק - אז ווען דו וואלטסט זיך קובע געווען אין דעם בית המדרש, וואלטסט אינגאנצן נשתנה געווארן! דו וואלטסט געווארן אן אנדערער מענטש! דו וואלטסט געווארן עובד ה', דייע קינדער וואלטן געווארן עובדי ה' און דיין גאנצע שטוב וואלט געווארן אן ערנסטע שטוב! נו, קענסט נישט אוועקגעבן פארן אויבערשטן אביסל כבוד המדומה?! **דו האסט דא א געלעגנהייט צו אוועקשטעלן דורי דורות אויפן ריכטיגן וועג - קוקסטו אויף דייע באציאונגען מיט דיין שווער - צי עס שטימט יא דערמיט אדער נישט?! דו האסט דאך געזאגט 'שמע ישראל' אז דו ביזט גרייט זיך צו הרגענען פארן אויבערשטן, און דאס ביזט נישט גרייט?! דא ביזטו גרייט זיך צו הרגענען פארן רבוננו של עולם און דא ביסטו נישט גרייט דורכצוברעכן די נארישע מחיצה!?"**

זיך מחבר זיין צו א רבי'ן וועלכער גייט אנדערש ווי זיין פריערדיגער מהלך

א צווייטע דוגמא: א אינגערמאן - אן עובד ה' - פלעגט גיין צו א געוויסן רבי'ן פון וועמען ער האט מקבל געווען תורה און חסידות, און ער איז געווען ממש א תלמיד מובהק און חסיד

נלהב פון דעם רבי'ן. ויהי היום, דער רבי זיינער ווערט נסתלק ל"ע און ער האט פארלוירן זיין רבי מובהק. נו, הייבט ער אָן זוכן א צווייטן רבי'ן. דער אויבערשטער האט געפירט אז ער זאל פונקט זיין אויף א שבת צוזאמען מיט אן אנדערן רבי'ן, און ער זעט אז יענער רבי איז א זאך! ער איז ממש א צדיק! ער איז א געוואלדיגער אור! און דער אינגערמאן הייבט אָן צו טראכטן אז ער זאל זיך מדבק זיין אין דעם רבי'ן.

מה יאמרו הבריות...

ווי נאר דער אינגערמאן הייבט אָן צו טראכטן צו ווערן א תלמיד פון דעם נייעם רבי'ן, הייבט אים אָן ארויפקומען אין קאפ שווערע מחשבות: "דאס איז דאך אן אנדערע דרך ווי מיין פריערדיגער רבי! ביי אונז האט מען נישט ממש געהאלטן פון דעם דרך! נו, וואס וועלן מענטשן זאגן?! מען וועט דאך האבן טענות אז איך בין אוועקגעגאנגען פון אונזער מסורה! מען וועט מיר אנשרייען וויאזוי איך נעם זיך די העזה צו גיין צו א נייעם רבי'ן!". אויך דאל ווענדט זיך עס אין זיין 'מדת הנקיות', ווייל טאמער מיינט ער עס נישט אינגאנצן אמת'דיג - וועט ער זיך טאקע אפשטעלן פאר דעם חשש, ער וועט בלייבן אָן א רבי'ן א גאנץ לעבן און נישט אנקומען אין ערגעץ. אבער דער וואס מיינט עס ערנסט זאגט: "נו, אודאי וועט מען האבן קשיות אויף מיר! אט אזוי גייט דאך עבודת ה'! אין עבודת ה' מוז מען דורכברעכן מחיצות! דאס איז דער דרך און נאר אזוי קומט מען אָן!".

דער טייטש עובד השם - א שווערער ארבייטער פארן אויבערשטן

מען קען מרחיב זיין מיט דוגמאות לרוב, אבער דער עיקר איז צו פארשטיין דעם לימוד: **דער מושג 'עובד השם' מיינט, אזא איינער וועלכער האט מקבל געווען אויף זיך, אז ער וועט זיך נישט לאזן פון דער נאטורליכער משיכה: טאמער ער וועט**

ב.

מאלפי זהב וכסף: 'נקיות' איז געבויעט אויף א טייערן ערך צו עבודת ה'

אידישקייט, עס אנצוקוקן ווי דיאמאנט שטיינער. די וועלכע האנדלען מיט דיאמאנטן, ווייסן אז א דיאמאנט איז גאר טייער און גאר איידל! יעדעס פינטל אינעם דיאמאנט - קען אויסמאכן א חילוק פון שווערע טויזנטע דאלארן! א דיאמאנט דארף ווערן געשליפן גאר איידל, כדי אז עס זאל ארויסקומען ריין און שיין. אמאל קען זיין אויסגעלייט אין געשעפט צוויי דיאמאנטן איינס לעבן צווייטן, אויבנאויף זעען זיי ביידע אויס די זעלבע, אבער דער חילוק אין פרייז באשטייט פון צענדליגע טויזנטע דאלער! מיט וואס ווערן די צוויי פונאנדערגעשטידט? מיט בלויז א דקות'דיגע נקודה! עפעס א קליינער און איידעלער חילוק - וואס מען דארף זיין א גרויסער מבין דאס צו באמערקן! און אט דער דקות'דיגער חילוק איז גורם אז דער דיאמאנט איז אזא טייערער דיאמאנט און דער אנדערער דיאמאנט איז נישט אזא טייערער דיאמאנט!

אלע הלכות פון תורה שרייען אויס: יעדע משהו איז הימל און ערד

אידישקייט איז גארנישט ווייניגער - נאר אסאך מער - ווי דיאמאנט שטיינער! יעדע מצוה און יעדע תנועה וואס א איד טוט אין עבודת ה' - איז יקר מכל הון דעלמא! און יעדער קליינער חילוק

דארפן ברעכן שוועריקייטן - דעמאלט וועט ער צוברעכן שוועריקייטן! טאמער עס וועט אים ציען עפעס און ער וועט זיך קענען מורה היתר זיין - וועט ער זיך נישט מורה היתר זיין! אן עובד ה' דארף זיין גרייט צו שפירן א ביטערן טעם - און פונדעסטוועגן עס טון פארן רבוננו של עולם! ער דארף זיך כסדר צוגעוואוינען צו ליידין יסורים און עס אראפשלינגען און אנגיין ווייטער אין עבודת ה'! אט דאס הייסט, אז ער איז אריין אינעם חדר פון עובדי ה'.

דו ביסט א 'שיינער איד' אדער אן ארבייטער פארן אויבערשטן!?

ווי דעראוס, דער אינגערמאן וועלכער רופט זיך עובד ה' - אבער ער קומט ווי א שיינער איד און איז נישט גרייט צו שפירן א ביטערן טעם אין עבודת ה' - איז בכלל נישט קיין עובד ה'! אזא מענטש וועט אין ערגעץ נישט אנקומען! ווייל דער וואס וויל אז עבודת ה' זאל אים שטענדיג זיין נאר זיס און בא'טעמ'ט, און ער וועט זיך אויסקלויבן צו טון נאר די געשמאקע חלקים פון עבודת ה', און די איבריגע חלקים וועלכע זענען שווער, אדער ווען עס פאדערט זיך עפעס א מלחמת היצר און מען דארף טון ממש פארקערט ווי עס ווילט זיך, מען דארף טון זאכן וועלכע שטימען נישט פאליטיש אדער דיפלאמאטיש וכדומה - דעמאלט וועט ער נישט טון און נישט הארעווען - דאס מיינט אז זיין גאנצע עבודת ה' איז נישט ריין! עס איז אן אייגענע געשמאק - נישט קיין איבערגעגעבנקייט צום רבוננו של עולם! און אזא מענטש וועט זיך זיכער מורה היתר זיין אויף טריט און שריט! וואו עס איז דא א שוועריקייט - וועט ער זיך באלד אן עצה געבן מיט א הוראת היתר! אויף אזא מענטש זאגט דער מסילת ישרים אז ער האט נישט די מדה פון נקיות, ער איז נישט קיין עובד ה' און ער וועט נישט אנקומען אין ערגעץ.

אינעם 'איכות' און אינעם 'רייניקייט' פון א מצוה - מאכט אויס א ריזיגן חילוק! א מגושם'דיגער מענטש וועלכע איז אן עם הארץ, קען נישט גלייבן אז יעדעס קליין פינטל אין עבודת ה' מאכט אזא גרויסן חילוק, אבער ווער עס לערנט אביסל די 'הלכות התורה' און ער האט א שטיקל איידעלע הרגשה - ווערט צוגעוואוינט אז אין אידישקייט שפילט יעדע קלייניקייט א ראלע. ווייל די גאנצע תורה איז דאך געבויעט אויף אזויפיל פיצעלע 'דקדוקים', למשל, אויב די תפילין וועלן נישט זיין פונקטליך 'מרובעות' - אפילו אויב עס וועט זיין כמעט 'מרובעות' - וועט די תפילין זיין פסול! אדער, אויב עס וועט זיין א פיצעלע 'נגיעה' פון איין אות צום צווייטן אות - איז דער גאנצער ספר תורה פסול! אדער למשל אין הלכות שבת, אויב ער נעמט ארויס א משהו 'פסולת' פון 'אוכל' - האט ער מחלל שבת געווען! אדער למשל אין יורה דעה, טאמער ער האט גע'שחט'ן א בהמה און דער חלף איז נישט דורכגעגאנגען דעם 'רוב' פון די צוויי סימנים - נאר ממש א 'משהו' ווייניגער ווי רוב - איז די בהמה טרייף! ווי דער מדרש זאגט (הובא ברש"י ויקרא כ, ה): "והבדלתם בין הבהמה הטהורה לטמאה וכו' בין טהורה לך לטמאה לך, בין שנשחט רובו של סימן לנשחט

חציו, וכמה בין רובו לחציו מלא שעה - דער חילוק צווישן 'רוב' ביז 'האלב' איז איין האָרעלע, און דער האָר איז מבדיל צו דער פלייש איז כשר'ע פלייש צי טריפה'נע פלייש! און אזוי זעט מען אין דער גאנצער תורה ווי אלעס איז געבויעט אויף גאר איידעלע דקדוקים. דערפאר, א תלמיד חכם וועלכער לערנט און טראכט וואס ער לערנט -

באקומט א געפיל אז יעדע מצוה אין דער תורה איז א דיאמאנט! עס איז הייקל און איידל, און יעדעס ביסל וואס מען טוט דאס מיט מער כונה און מיט מער הארץ - איז עס חשוב'ער לאין ערוך.

דער דרך הלימוד פון לומדות - מען איז מדייק יעדעס ווארט און אויסדרוק

מען וועט געבן א דוגמא וועלכע איז גאר פארשטענדליך פאר בחורים: אין די ישיבות היינט איז שטארק אנגענומען דער דרך הלימוד פון 'לומדות', מען לערנט אפ גוט די סוגיא מיט די ראשונים, מען איז מדייק יעדעס ווארט פון די ראשונים, מען טרעפט חילוקים צווישן יעדן ראשון - וועלכע סברא דער רמב"ן נוצט און וועלכע סברא דער רשב"א נוצט, מען טרעפט נפקא מינה'ס צווישן זיי, און לויט דעם חשוב'ט מען אויס די גאנצע סוגיא - יעדער איינער מיט זיין מהלך, און דארט וואו עפעס שטימט נישט לויט איין ראשון - איז מען מחדש נאכמער א דקות'דיגע חילוק, און אזוי קריכט מען אריין אין גאר איידעלע סברות.

ביים 'נישט למדן' שטימט אלעס א מחיה...

ווען א בחור הייסט אָן אריינצוגיין אין דעם דרך הלימוד, פארשטייט ער אז עס איז א ריזיגער חילוק צווישן דעם אמאליגן וועג ווי ער פלעגט לערנען. ביז זיין איצטיגער וועג ווי ער לערנט היינט. ווייל דער פשוט'ער דרך הלימוד - וואס אזוי לערנען די סתם 'עמך' אידן - גיבט נישט קיין ערך פאר יעדעס ווארט! ער איז מסכים צו אלץ וואס ער לערנט... אלעס איז גוט און אלעס שטימט הערליך... ווען דער רשב"א זאגט אז סברא און דער ריטב"א זאגט אן ענליכע סברא - איז עס ביי אים די זעלבע סברא! איי, ער זאגט דאך אזא לשון און ער אזא לשון? עה, וואס איז א נפקא מינא?! עס איז גוט! עס איז די זעלבע זאך! אבער ווען א למדן לערנט א שטיקל גמרא - איז ער מדקדק יעדעס ווארט און ער פרובירט צו פארשטיין יעדע סברא, און עס זענען פארהאן קשיות וואס שטערן אים! עס זענען פארהאן זאכן וועלכע שטימען נישט! ער באמערקט אז אינעם חילוק אין לשון - צווישן וואס דער רשב"א האט געשריבן ביזן לשון וואס דער ריטב"א האט געשריבן - שטעקט א חילוק אין סברא! עס איז בכלל נישט די זעלבע זאך - נאר זיי זענען ממש צוויי אנדערע זאכן! עס איז א חילוק ווי פון טאג און נאכט!

פרק י'

וְאָמַנְם וְדָאִי שְׁהַמְדָּה הַזֹּאת קְשָׁה, פִּי טַבַּע הָאָדָם הִלָּשׁ וְלָבוּ נִפְתָּה עַל נְקָה וּמִתִּיר לְעַצְמוֹ הַדְּבָרִים שְׂיוּכָל לְמַצֵּא בָהֶם כְּדֵי הַמְעָאָה, וּבְדָאִי שְׂמִי שְׁהַגִּיעַ לְזֹאת הַמְדָּה, כִּבְרַ הַגִּיעַ לְמִדְרָגָה גְּדוּלָּה, פִּי בִפְנֵי מִלְחָמָה הִנְקָה עִמּוֹ וְנִצַּח

הגדרה: דער חילוק צווישן א למדן ביז א פשוט'ער לערנער - איז אינעם 'ערך' פון א ווארט

ווען מען זאל וועלן מגדיר זיין: וואס איז דער חילוק צווישן א פשוט'ן לערנער - וועלכער איז נישט קיין 'למדן', ביז א טיפן לערנער - וועלכער לערנט אפ דעם בלאט לומדיש?! וועט מען זאגן: ביים פשוט'ן לערנער, איז יעדעס ווארט ביליג! דעריבער איז יעדעס ווארט א כחית' לאו דוקא, דער רמב"ן האט גענוצט דעם אויסדרוק! עה, עס איז נישט ממש אזוי! עס מאכט נישט אויפיל אויס צי עס דער ווארט אדער יענער ווארט! ווידעראום, ביים למדן איז יעדעס ווארט א דיאמאנט! דעריבער איז יעדעס ווארט 'בדיוק גמור'! אויב דער רמב"ן האט גענוצט אט דעם אויסדרוק און נישט קיין אנדערן אויסדרוק - האט ער בוחר געווען אין דעם לשון ווייל טאקע דאס מיינט ער און נישט עפעס אנדערש! עס איז נישט קיין 'בערך' - נאר עס איז פונקטליך!

דער 'נישט למדן' - אין עבודת ה', זאגט: עס איז נישט אזא גרויסע נפקא מינה צי אהער אדער אהין

פונקט ווי אין לערנען פארשטייט יעדער איינער אז די צוויי 'דרכי הלימוד' זענען צוויי וועלטן - אזוי אויך אין עבודת ה' איז פארהאן צוויי וועלטן. עס איז פארהאן איינער וועלכער האט נאכנישט אנגעריירט די מדה פון 'נקיות', ביי אים איז גאנץ עבודת ה' א ביליגע זאך וועלכע לויפט בלויז אויף 'שווארץ און ווייסע' פאסן, מען מעג יא - אדער מען מעג נישט, טאמער מען האט א גוטן היתר - מעג מען, און טאמער נישט - מעג מען נישט, ער שפירט נישט אז עס איז אזא גרויסע נפקא מינה צי דער היתר איז אינגאנצן ריין, צי עס איז געבויעט אויף נגיעות און אינטערעסן - דער עיקר איז אז מען וועט נישט כאפן קיין פעטש דערויף.

דער למדן אין עבודת ה' זאגט: יעדע תנועה קלה איז משנה דעם גאנצן איד!

דער וואס איז א 'למדן' אין לערנען - דארף נעמען דעם זעלבן אייגנשאפט אויך אויף עבודת ה'. ווען ער גייט אריין אין עבודת ה' זאל ער וויסן אז ער גייט יעצט אריין אין א סוגיא בעיון! ער לערנט יעצט מסילת ישרים בעיון! און דעמאלט וועט ער אנטוויקלען א מדה פון 'נקיות', ער וועט שפירן אז יעדע זאך מאכט אויס גאר אסאך! יעדע זאך אין עבודת ה' איז טייער! עס איז נישטא בערך'ס און קיין מהיכי תיתי'ס! יעדע קלייניקייט וואס איז נישט

אמת'דיג - וועט אים שטערן! ער וועט שפירן: "עס איז א גרויסער חילוק צי איך האב אזוי געזאגט אדער אזוי געזאגט! צי איך האב אזוי געטון אדער אזוי געטון! עס איז בכלל נישט די זעלבע זאך! עס איז צוויי וועלטן - דאס טויגט נישט און דאס טויגט יא!". אזא מענטש הייסט אן עובד ה', ער לערנט עבודת ה' בעיון.

דער ערשטער טריט אין נקיות: נישט אנכאפן עבודת ה' מיט גראבע פינגער

די מדה פון נקיות קען מען נישט קונה זיין אין איין טאג, עס קומט צוביסלעכווייז. אבער מען דארף קודם אויסשארפן די כשרונות, אז מען זאל וויסן אז מען האנדלט דא מיט בריליאנטן! מען זאל שפירן אן איידעלע הרגשה אין עבודת ה'! מען זאל וויסן אז עס איז דא א חילוק צווישן אזא עבודת ה' ביז אזא עבודת ה', צווישן אזא תיקון המידות ביז אזא תיקון המידות!

אין אידישקייט איז אלעס בלויז א 'משהו'

עס איז פארהאן א מעשה: רבי מענדעלע וויטעפסקער זי"ע האט דאך געוואוינט אין ארץ ישראל, דעריבער האט ער געהאט א גרויסע דעה אויף דער 'חלוקה' פון די געלטער פון רבי מאיר בעל הנס וואס מען האט געשיקט פון חוץ לארץ צו שטיצן די איינוואוינער פון ארץ ישראל. האט רבי מענדעלע וויטעפסקער געזאגט אויף א געוויסן מענטש, אז יענער איז א בן עליה און א גרויסער בעל מדרגה, דעריבער זאל מען אים געבן מער ווי א סתם א מענטש. איז געווען דארט א צווייטער מענטש וועלכער איז געקומען צו רבי מענדעלע וויטעפסקער מיט טענות: "היתכן, פארוואס האט מען יענעם געגעבן מער פון מיר?! יענער איז טאקע א משהו מער ערליכער איד פון מיר, אבער וועגן דעם קומט זיך אים שוין מער?!". האט אים רבי מענדעלע געענטפערט: "וואס איז דער חילוק צווישן דעם ערליכן איד און דער נישט ערליכער איד?! נישט מער ווי איין 'משהו'! אין אידישקייט איז א משהו זייער אסאך! מיט בלויז איין 'משהו' ווערט מען שוין אן אנדערן מענטש!".

יעדע זאך אין אידישקייט גייט ארויף די פרייז ביי אים זעלבסט

ווען א איד ווייסט אז עבודת ה' איז טייער און הייליג, עס איז איידל און הייקל - גייט ער אריין אין א נייע וועלט! די גאנצע עבודת ה' ווערט ביי אים אליינס א טייערע און ליכטיגע זאך! ער איז א מענטש וואס ווייסט פון א מושג וואס הייסט 'שלימות האמת' - אפילו אויב ער האלט נאכנישט דארט - אבער ער האט א נגיעה דערמיט! ער איז א ריינער מענטש וועלכער לעבט מיט א שלימות! מען קען אים נישט כאפן נישט מיט קיין גראבע גרייזן און נישט מיט קיין איידעלע גרייזן! אזא מענטש איז אינגאנצן אן אנדערן קוואליטעט מענטש - ווי סתם מענטשן! ער פארדינט מיט רעכט דעם טיטל 'א טייערער איד'!

נקודות:

דער וואס איז א 'למדן' אין לערנען - דארף נעמען דעם זעלבן אייגנשאפט אויך אויף עבודת ה'. ווען ער גייט אריין אין עבודת ה' זאל ער וויסן אז ער גייט יעצט אריין אין א סוגיא בעיון! און דעמאלט וועט ער אנטוויקלען א מדה פון 'נקיות', ער וועט שפירן אז יעדע זאך מאכט אויס גאר אסאך! יעדע זאך אין עבודת ה' איז טייער! עס איז נישטא קיין בערך'ס און קיין מהיכי תיתי'ס

~

אויב דו האסט פרובירט צו טראכטן צי דו מעגסט דאס טון אדער נישט, און עס איז דיר אויסגעקומען אז דו זאלסט עס יא טון - מעגסטו זיין רואיג! ווייל לויט דיין איצטיגע מדרגה האסטו נישט געהאט קיין נגיעות אין דער החלטה!

דרך ישראל שיבור לו האדם: נישט ווערן קיין צוקוועטשטער מענטש דורך 'נקיות'

מדייק זיין יעדעס ווארט - אבער נישט אוועקגיין פונעם נארמאלן קוק אויף דער זאך דער אויבערשטער האט אריינגעלייגט אין א מענטש א מדה פון 'ישרות' - גלייכקייט, בדרך כלל ווען א מענטש לערנט אפ א זאך, האט

אמאל אוועקגיין צו א קיצוניות'דיגער פארנעם, אז מען איז בלויז פארנומען צו קוועטשן און מדייק זיין, און מען גייט אזוי ווייט אריין אינעם לומדות - אז מען פארלירט שוין דעם ישרות השכל.

זיין קלאר, יא - זיין פארדייט, ניין

מענין לענין באותו ענין: פונקט ווי יעדע זאך דארף זיין במדה ובמשקל - איז אויך לומדות אין דעם כלל. דער דרך הלימוד פון 'לומדות' קען

ער א 'מושכל ראשון' - וואס מען רופט אין ענגליש 'קאמען סענס', וואס כאטש עס איז טאקע נישט הונדערט פראצענט אמת - האט עס אבער א שטיקל גלייכקייט, א נארמאלע קוק וויאזוי מען קוקט אָן די זאך, וואס דאס שטעלט אוועק דעם ישירות דערין. אבער אויב מען קוועטשט צופיל, קען מען פארלירן דעם פשוט'ן אמת, דעם גראדן קוק ווי מען קוקט אָן די זאך, און דעמאלט ווערט מען אינגאנצן פארדרייט און פארקרומט. דעריבער טאר מען נישט צופיל קוועטשן, מען דארף טאקע לערנען 'בעיני', אבער קוועטשן דארף מען נישט. מען דארף צילן צו 'קלארקייט' - נישט צו 'פארדרייטקייט'.

זיי זיך בודק און זוך דעם אמת - אבער בלייב נישט מסוכך און פארלוירן

ווען מען גייט אריין אין עבודת ה', בפרט אין דער מדה פון נקיות - וועלכע איז א בחינה פון 'שיעור עיון' אין עבודת ה' - איז אויך די זעלבע זאך. מען טאר נישט ווערן קיין צוקוועטשטער מענטש! למשל, מען רעדט וועגן 'נגיעות' - אז א מענטש זאל זיך נישט זוכן קיין היתרים וועלכע זענען געבויעט אויף נגיעות. קען א בחור אנהייבן צו קוועטשן יעדע זאך וואס ער טוט: "טוה איך ריכטיג אדער נישט? עס קוקט מיר טאקע אויס אז עס איז ריכטיג, אבער אפשר טוה איך עס צוליב נגיעות? אפשר דארף איך זיך טיף אונטערזוכן צו און האב נישט קיין משכחא דעם?" אבער אויב א בחור וועט כסדר זיין פארנומען מיט אזעלכע סארט ספיקות - וועט ער זיין שטענדיג אנגעצויגן און געוועזן? ער וועט אזויפיל קוועטשן - ביז ער וועט ווערן א צוקוועטשטער! און עס קען אים נאך חלילה שאדען צו עבודת ה' און צום געזונט!

דו האסט טאקע נגיעות - אבער לויט דיין מדרגה ביסטו ריין

א בחור וועלכער וויל אריינגיין אין דער מדה פון נקיות, דארף וויסן: "אויב דו האסט פרובירט צו טראכטן צי דו מעגסט דאס טון אדער נישט, און עס איז דיר אויסגעקומען אז דו זאלסט עס יא טון - מעגסטו זיין רואיג! איי, אפשר האסטו נאך נגיעות? נישט 'אפשר' - 'זיכער' האסטו נאך נגיעות! יעדער מענטש האט נגיעות! עס נעמט זייער לאנג ביז מען ארבעט זיך אויס נישט צו האבן קיין נגיעות! אבער דו דארפט נאר טון לויט דיין מדרגה, און לויט דיין איצטיגע מדרגה האסטו נישט געהאט קיין נגיעות אין דער חלטה! לויט דיין איצטיגע מדרגה האסטו דאס דורכגעטראכט מיט אן ערנסטקייט און באשלאסן אז דו דארפט יעצט אזוי טון! ממילא, מעגסטו טאקע אזוי טון! לויט דיין מדרגה הייסט דאס 'נקיות' - אפילו אויב עס קומט פון א הוראת היתר!"

דורכן קוועטשן צופיל - וואקסט מען נישט העכער

אודאי דארף מען זען כסדר צו ווערן מער און מער ריין, און ווי מער מען ליגט אין עבודת ה' - גייט מען טאקע ארויף העכער און העכער און מען ווערט צוביסלעך מער און מער ריין. אבער טאמער מען וויל נישט ווארטן ביז מען קומט אָן דארט - נאר מען נעמט עס בכח, מען הייבט אָן קראצן און קוועטשן אויף יעדע זאך: "אפשר נישט און אפשר יא?! איך מיין דאס צי איך מיין יענץ?! איך מיין אהער צו איך מיין אהין?!" - וועט ער נישט וואקסן דורכדעם - נאר פארקערט, זיין וואוקס אין עבודת ה' וועט זיך אפשטעלן און ער וועט בלייבן פארקוועטשט אין זיין פלאץ. דעריבער דארף א בחור וויסן, אז אין יעדן ספק וואס עס קומט אים אָן, דארף ער איין זאך: דורכטראכטן מיט אן ערנסטקייט! מאכן אן ערנסטע חלטה - און נישט קיין גענאָרטע חלטה! און מער פון דעם פעלט נישט אויס צו טראכטן! איינמאל מען האט עס דורכגעטראכט, איז עס אפגעמאכט: "אזוי דארף איך יעצט טון! דאס איז מיין מסק! און געענדיגט!" אויף דעם זאגט דער פסוק (תהלים פד, יג): "לא יִמְנַע טוֹב הַלֵּלִים בְּתַמִּים" - צוביסלעכווייז וועט דער אויבערשטער העלפן אז ער וועט ארויסקריכן מער און מער פון נגיעות.

• הרה"ק הרבי רבי אליעזר'ל מדויקוב זי"ע היה פעם אצל הרה"ק רבי מאיר'ל מפרימישלאן זי"ע, כאשר נפרדו לשלום אמר לו הרה"ק רבי מאיר'ל: 'וועסט אהיים גיין, וועסטו האבן א קינד, זאלסט אים א נאמען געבן מאיר, וועט ער זיין א מאיר לארץ ולדירים' (כשתחזור לביתך יוולד לך בן, תקרא לו בשם מאיר, והוא יהיה מאיר לארץ ולדירים), ואכן כך הוה, ואז נולד בנו הרה"ק בעל אמרי נועם מדויקוב זי"ע.

• פעם התבטא הרה"ק האמרי נועם על עצמו ואמר: 'איך בין א כלליות פון דעם טאטן און פון די ברידער, איך הייס 'מאיר', מאיר איז ראשי תיבות מ'שה א'ליעזר 'ישראל ר'אובן' (אני הנני כלליות של אבי ואָקיי, אני נקרא מאיר, והוא ראשי תיבות מ'איר א'ליעזר 'ישראל ר'אובן - שמותיהם של אביו הרה"ק הרבי ר' אליעזר'ל מדויקוב, ואָקיי הרה"ק רבי משה מרוזנאווב זי"ע, הרה"ק רבי ישראל מבאנניב זי"ע, והרה"ק רבי ראובן מרעמביץ זי"ע).

• פעם ישב הרה"ק מצאנו זי"ע עם הגה"ק רבי יוסף שאול נאטאנאוואך זי"ע בעל 'שואל ומשיב' מלמעבערג, ונכנסו להודיע אל הרה"ק מצאנו כי האמרי נועם הגיע לבקרו, מיד נעמד הרה"ק מצאנו בדרך ארץ גדול בכדי ללכת להקביל את פניו. בעת עמדו הבחין הרה"ק מצאנו כי הגאון רבי יוסף שאול פֶּמֶה קצת על הדבר, למה הוא מכבד כ"כ את האמרי נועם. תפס הרה"ק מצאנו את ידיו של רבי יוסף שאול, ואמר לו בהתלהבות: 'וועט איר זעהן, א גאון, א צדיק, און ערשט די רעכטע חכמה, דעם הייליגן רבי'ס חכמה' (כעת תראו, גאון, וצדיק, ועל כולנה - יש בו את החכמה האמיתית, החכמה של מורי ורבי הקדוש - הרה"ק מראפשיץ זי"ע וקינו של האמרי נועם).

• בראש השנה האחרון לחייו של האמרי נועם, הביא הגבאי 'מייערן' לשולחנו כנהוג, והיה טעם משונה ל'מייערן' לפי שהיו ישנים ומעופשים. העיר האמרי נועם על כך להגבאי, התנצל הגבאי שרק אלו 'מייערן' היו נמצא עכשיו בביתו, אבל עוד מעט יגיעו 'מייערן' חדשים. ענה האמרי נועם ואמר לסובביו: 'הערט עטס וואס ער זאגט? די מייערן זענען שוין אלטע מייערן, באלד וועלן קומען פרישע גוטע מייערן' (שומעים אתם מה הוא אומר? ה'מייערן' האלו הם ישנים, עוד מעט יגיעו 'מייערן' טריים וטובים) - ורמז על עצמו שנקרא מאיר - הם כבר 'מייערן' ישנים, ובקרוב יהיו 'מאיר' חדש. [וסיפר זאת כ"ק רבינו זי"ע אל כ"ק האדמו"ר בעל ישועות משה מוויזניץ זצ"ל, ואמר לו כ"ק רבינו כי אין הוא רואה בין נכדי האמרי נועם 'מאיר' נוסף שיכול היה האמרי נועם להתכוון אליו, מלבד אביו הרה"ק בעל 'אמרי חיים' מוויזניץ זי"ע].

• בחורף האחרון לחיי האמרי נועם, דיבר בשב"ק פרשת ויחי עה"פ (בראשית מז, ל) 'ושכבתי עם אבותי ונשאתני ממצרים וקברתני בקבורתם', וביאר את הפסוק ע"פ ההלכה שאין נושאים נפטר לקברו בעיר אחרת מן המקום שנפטר בה, רק אם נושאים אותו לקברי אבותיו או שנפטר במקום עכו"ם (י"ד - סג, א). ועל כך אמר יעקב אבינו ע"ה ליוסף הצדיק שמתו לשאתו ממצרים לקברו בארץ ישראל לפי שאצלו מתקיימים שני ההיתרים,